

Dosta je šutnje!

Zahvaljujući pokretu #MeToo i **žene** u Hrvatskoj odlučile su progovoriti i prijaviti **seksualno** uznemiravanje, a iako ih na tom putu očekuje mnogo prepreka, svojim hrabrim postupkom štite one koje bi također mogle postati **žrtve**

tekst KRISTINKA ŠČAVINA
ilustracija MATEA SMOLČIĆ SENČAR

Javna je tajna da zbog straha od posljedica za karijeru i egzistenciju mnoge **žene** na poslu podnose neželjena udvaranja, lascivne komentare, neprimjerene dodire, uporne pozive na večere, kucanja na vrata hotelske sobe na službenom putu... Tek rijetke se odvažuje prijaviti napasnika, a većina ih šuti. No, prošlog tjedna dogodio se skandal u Hrvatskoj udruzi poslodavaca, gdje je više od 10 zaposlenica prijavilo Bernarda Jakelića, zamjenika glavnog direktora HUP-a i direktora regionalnog ureda Osijek za višegodišnje **seksualno** uznemiravanje pravobraniteljici za ravnopravnost spolova **Višnji Ljubičić**. Njihov hrabri postupak - da udružene nastupe protiv moćnika - prvi je takav primjer u Hrvatskoj.

Da ovo nije osamljeni slučaj, potvrđuju podaci istraživanja na uzorku od 1500 zaposlenih **žena** u Hrvatskoj: njih

čak 51 posto tijekom radnog odnosa doživjelo je neki oblik **seksualnog** uznemiravanja. U Udruzi Mobbing, kojoj se zbog toga za pomoć godišnje obrati njih tridesetak, procjenjuju da je čak 140 tisuća **žena** u Hrvatskoj godišnje na poslu izvrgnuto **seksualnom** uznemiravanju, a taj podatak je, ističu, tek vrh sante leda.

- Ta brojka ne oslikava stvarno stanje jer se u situaciji velike nezaposlenosti u Hrvatskoj **žene** boje za posao i egzistenciju. Prime na znanje savjet, ali u pravilu ništa ne poduzimaju. Vrlo mali broj **žena** pristaje da podnese kaznenu prijavu ili da poslodavcu podnesemo pritužbu za **zaštitu** dostojanstva od **seksualnog** uznemiravanja. Primjerice, prošle godine strankama nismo napravili nijednu kaznenu prijavu, a pripremali smo naše tri stranke za sudski spor - kaže Ivan Hranj, pravnik Udruge Mobbing, koja **ženama** pomaže dajući im savjete o pravnim ▶

Bernard Jakelić, zamjenik glavnog direktora HUP-a i direktor regionalnog ureda Osijek, nakon prijave više od 10 zaposlenica potpisao je sporazumi raskid ugovora o radu

moogućnostima zaštite od napastovanja na poslu.

No, nije u pitanju samo sram i strah za egzistenciju. Postoji još jedan, itekako važan razlog zbog kojeg žene pristaju na trpljenje i šutnju. Naime, ako i prijave napasnika, čeka ih duga, mučna i vrlo neizvjesna bitka.

- Naravno da žene za skupe i dugotrajne kaznene postupke nemaju snage, a ni sredstava. One su traumatizirane i nisu se u stanju maltretirati u dugotrajnim kaznenim postupcima koji traju i po sedam-osam godina. Nadalje, od žene se traži da dokaže da je bila seksualno uznemiravana, a to je često nemoguće jer nitko, zbog straha, neće svjedočiti. Oni koji znaju što se događalo kažu da nisu vidjeli ili jednostavno kažu žrtvi: "Molim te, nemoj me za svjedoka, izgubit ću posao". Od svih naših kaznenih prijava zbog seksualnog uznemiravanja i diskriminiranja koje su žene prosljedile općinskom državnom odvjetništvu od 2014. do danas uzeta je u obzir samo jedna - i to nakon više od dvije godine - ističe Hranj.

U UDRUZI MOBBING PROCJENJUJU DA JE ČAK 140 TISUĆA ŽENA U HRVATSKOJ GODIŠNJE NA POSLU IZLOŽENO SEKSUALNOM UZNEMIRAVANJU

Njegove riječi potvrđuje i pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Višnja Ljubičić, koja objašnjava da se zaštite od spolnog uznemiravanja u Republici Hrvatskoj dotiče više zakona i propisa: Zakon o ravnopravnosti spolova, Zakon o suzbijanju diskriminacije, Zakon o radu, Kazneni zakon i Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja.

- Pokazalo se u praksi da ovakav zakonodavni okvir ne nudi dovoljnu razinu zaštite, i to iz više razloga. Prvo, više zakona i propisa sadrži istu ili vrlo sličnu definiciju spolnog uznemiravanja, dok su razine

kažnjavanja i sankcioniranja štetnog ponašanja različite. Nadalje, u nekim zakonima nisu jasno određeni ovlašteni tužitelji pa uglavnom izostaje učinkovito sankcioniranje počinitelja. Kada se iz kuta loših zakonodavnih rješenja i praktički nikakve sudske prakse sagleda ovaj problem, postaje jasno zašto se žrtve boje otkrivanja svog identiteta - objašnjava pravobraniteljica.

Upravo na jedan takav primjer iz stvarnog života ukazao je Ivan Hranj. Iako zvuči nevjerovatno - pogotovo zato što je u ovom slučaju sudila žena - pravnik Udruge Mobbing kaže da je to samo jedan u moru sličnih slučajeva.

- U jednoj tvrtki radile su tri žene i dvojica muškaraca. Jedan od muškaraca bio je vlasnik i direktor i on se držao po strani, premda je sve vidio. Zlostavljač je sve tri žene hvatao za stražnjicu i prsa, ljubio ih u vrat, pričao im kako ih doživljava gole u kupaonici, na stolu... Jedna od zaposlenica to nije mogla izdržati, pala je u anksiozno-depresivno stanje i obratila se našoj udruzi. Podnijeli smo pritužbu za zaštitu od seksualnog uznemiravanja, a kada je poslodavac nije zaštitio, podnijela je tužbu općinskom sudu tražeći zaštitu

od spolnog uznemiravanja. No, na opće zgražanje, sutkinja je donijela odluku da se tu ne radi o seksualnom uznemiravanju i diskriminiranju jer je muškarac dirao sve tri zaposlenice. O diskriminaciji bi se radilo da je dirao samo jednu ili dvije. Sutkinja je napasniku kao olakšavajuću okolnost uzela izjavu da si ne može pomoći jer voli žene i mora ih dirati. Kako je završio taj sudski postupak - ako je uopće završio - ne znam, jer mi je radnica rekla da više nema snage i živaca s obzirom na to da traje već sedam godina - prepričava Hranj.

Na neobične postupke nekih sudaca uputila je i Višnja Ljubičić. Njoj je jasno sudsko stajalište da je za počinjenje kaznenog djela spolnog uznemiravanja potrebno da se radnja ponovi i taj stav nije sporan.

- Međutim, stav i interpretacija nekih sudova da ponavljanje ne nastupa odmah nakon što je žrtva dala do znanja da joj je ponašanje spolne prirode neželjeno, a počinitelj je nastavio s njim, već tek nakon što se radnja prekine i ponovi pod novim okolnostima vremena i mjesta počinjenja, potpuno je neprihvatljiv i za svaku osudu - napominje pravobraniteljica.

Ivan Hranj smatra da je jedini način da se situacija poboljša izmjena zakona, prakse državnog odvjetništva i sudske prakse te uvođenje strožih kazni za počinitelje. Kaže da bi se trebali ugledati na zakonsku regulativu Njemačke i SAD-a, u kojima je seksualni predator, nekoć moćni filmski producent Harvey Weinstein, nedavno osuđen na kaznu od 23 godine zatvora. Bila je to velika pobjeda pokreta #MeToo, koji je osnažio žene diljem svijeta da prijavljuju seksualno zlostavljanje i uznemiravanje. U tom je smislu i postupak više od 10 žena iz HUP-a, koje su se zajednički ohrabrile izaći iz zatvorenog kruga svakodnevnog užasa, vrijedan podrške i poštovanja.

Višnja Ljubičić, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova